

نورۇل يوردى

نۇركا دىيارىنىڭ ئاسراڧىيىتى بولۇپ كۆچمە

جلد : 2 — 22

تەشرىپىن اول 1928
اۋنىدىنچى سەنە

صاى : 10 — 204

تشرېه اول آينده

جمهوريت بايرامی

تصور و تخمين اېتمه بورز . چونكه؛ تورك ملتى حياتنه ، وجدانه ، حسنه اويان برشكل اداره يي عصرلردن صكره آنجق بولايلى . ملتارده انسانلر كې سه ودكلى ، روح و وجدانلر نه اويغون شېئللر اوغرند . هر شېئللر يي فدا ايده بيلرلر .

آلنچي سنه سنه كېرديكمز « جمهوريت » دورينك سعادتى بو سنه هر سنه دن دها زياته شوق و جوششله حس ايتك . . بو ملي بايرام وطنك هر بوجاغنده جوشغون مسرتلرله ياپيلى .

بالخاصه آنقرده جمهوريت بايرامك وطنداشلاز قېنده حصوله كترديكي و جدى ، حقيقى سرورى چوق درين و معني دار اولارق حس ايتك ممكندى . .

او كون؛ بوتون مملكتك مدافعه ، آسايش ، عرفان قوتلري عزيز رئيسلرينك اوكلردن ، هرشيده مظفر اولمش واولمغه عهدايتش ، قلبه دماغه و بازوسنه امين كتله لر خالده كچرلر كن ، جمهوريتك نه قادار قوتلى اللرده ، دماغلرده ياشادىغنى حس ايتمه مك ممكندى .

كوكلرده اوچان طيارلر ، كچيد ميدانلر نه شاخلانان سواريلر ، شمشك كې اغيار كوزنده چاقان سونكولر ، كله جك نسلك نشه و جارتى بزه شيميديدن احساس ايدن كنجلر ، بو طوپراقلر ك ، يكي رژيملر ك لايزال براميتله محفوظ

29
30 تشرين اول 339 كيجه سى ايكنجى بويوك ملت مجلسى پك اوزون سوردهن بر مذاكره دن صكره رهاكار بر شكل اداره نك اساسلريني احضار ايده رك تورك ملت نه توديع ايتمشدى . .

او صباح ، كوزل وطنك سماسنه باشنى قالد يرائلر ، كوزلريني افكلره آچائلر صوك بهارك يارلاق ، طاتلى ايشيقلري ايچنده كوزلر جمهوريتمى كورديلر . .

آرادن بش سنه كچدى . . بو بش سنه نك ايچنده عصرلر ده وريلىدى ، بو بش سنه نك ايچنده عصرلر جانلاندى . تورك ملتك اصيل بنيه سنه مسلط اولان فنا اصوللر ، اجتماعى قصورلر بويوك ، شايان دقت حمله لرله اورتادن قالد يرلدى . .

جمهوريتك اعلان اولوناچنى كون بويوك ملت مجلسنده غازى شو سوزلري سويله مشدى :
« ملتك نومبرنى دائما فقط استناد تلفى ابرك هپ برابر ايلرى كېده مېكز . .

توركيه جمهوريتى مسعود ، موفق و مظفر اولومقدور . . »

او كوندن بو كونه قادار توركيه جمهوريتى هم مسعود ، هم موفق ، همده مظفردر . اك مشكل سنه لر يني ظفرلرله ، سعادتلرله حس ايتديكمز جمهوريتك هيچ بر كون ، هيچ بر زمان واصلانكبت و خسران حس ايده جكنى

مرحوم ضيا كوك آلپ بك مالطه دن استانبوله دونديكى كون

فوتو : معمار حكمت

بوفولوغرافلرى تورك يوردينه معمار حكمت بك وىرملردىر : دىيورلر كه :
متاركه اناسنده « ايلرى » ده چالشيوردم . بكا « بوكون مالطه دهكى قارداشلىر كاليبور ايجلر نده » ضيا كوك آلپ « ده وارديدىلر ..
صباحك عنادى سىسنه رغماً مالطه يولچىلرىنى كىتره ن واپورى بولدم ، كى رىختمدن يكرى مترو ايلرى ده ايدى . انگليزلر كى به كىسه نى
ياقلاشدىر ميورلردى . برىنداله آنلادم واپورك زنجيرلردن طيرمانارق يوقارى چىقدم . ضيا كوك آلپ خواجه مى ديكر آرقاداشلر يله بك
يىركن بولدم . اونلر بىم بوكايشيمه حير ايتدىلر . چونكه انگليزلر كىسه نى ايجرى بىراقايورلر . واپورك دوغرو اينه بولى به كىده جكى
سويله يورلرمش ..

استاد فولوغرافىنى آلىق ايچىن ياپدىم رجايى قبول ايتدى : اسارت احتىساسلىرىنى صوردم :
قىصه جه ديدى كه :

— كىتدك .. كليورز . مى اردونك ياراتدىنى يوجه برقوت بزلرى اك قوى دوشمانك اسارتندن قورتاردى .. وعلاوه ايتدى :
— مى غالبىتمزك اك بوپوك اثرى زنداندىن چىقان بزلرز ..
بن واپوردن دونوبوردم متحسر عائله لر ، ياوروجقلىر ائتلاف ضابطه سيله واپوره چىقق ايچىن اوغراشييورلردى ..

اولدیفنی دماغلره سیلنمهز برشکلده چیزیوردی .
بایرام کونی ، کچید کونی « جمهوریت دائما
مظفر اولاجق . . » دیسه ن بویوک انسانک
کوزلرینه ، یوزینه باقدق ، او کوزده ، او
یوزده لایتناهی بر سرور موجهسی بربری
تعقیب اییدیور . بزم اوکا امنیتله باقدیغمز کبی
اوده بزه امنیتله ، حظه باقیوردی . .

بر رئیسله ، بر ماتک بوقادار بربرینه یاقین
حسن ایدیشنی تاریخ پک نادر قید ایتمشدر .
اوندن بزه ، بزدن اوکا متصل و بر دور دائم
حالنده کیدوب کلن حسلر ، جسارتلر واردرکه ،
وطن و جمهوریت بو قوتله ابدیا یاشایه جقدر .
بو سنه کی جمهوریت بایرامنده کوزه چارپان
خصوصیتلردن بریسی ده کوزهل آنقره نك
کیجه حالی ایدی . یکی حرفلرله یاپیلان الکتریق
زینتلی تورک ملتک بدیی استعدادینک ممتازیت
و خصوصیتی کوستریوردی .

جمهوریتک آلتنجی سنه سنی باشمزده عزیز
رئیسز اولدیفنی حالده کدرسز اولارق برنشله ،
بر هیجان حسن ایتدک . . . بزه جمهوریت کبی
قیمتدار بر نعمت ویرهن غازیملزله اوزون سنه لر
بو کوزل بایرامی برابر یاشامنی ، برابر کورمکی ،
برابر موفق اولمای جاندن دیلهر کن ، بوتون وطن
چوجوقلرینه اصیل ، نجیب سعادتلرک الک قوتلی
منبعنک جمهوریت اولدیفنی ، حقیقی حریتک ،
حقیقی انسانلغک بزه آنجق بورادن کله جکنی
تکرار ایدرز .

ضیا کوك آلپک وفاتی ییل دونومی

بوندن درت سنه اول : ۱۳۴۰ تشرین
اول ۲۵ « ده صباحک بشنه دوغری یاندیفنی
فرانسز خسته خانه سنک سس سز بر اوداسنده

تورک عرفان عالمک بویوک ، شمشعه دار بر
ییلدیزی أفول ایتش ، تنویر ایتدیکی عالمی
نورندن ، کوزهللکندن محروم و قاراکلق
براقشدی . .

ضیا کوك آلپک ثلومی تورک کنجلیکی ،
تورک منورلری اوزرنده چوق مؤثر بر آلم
فورطنه سی وجوده کتیرمشدی . یوزبیکلرجه
وطنداشی ، اونک عزیز تابوتی اطرافنده
اوزاقده ویاقینده طویلاشمش و آغلامشدی . .
بر دوقتور راپوری بو أفولی شو فجع
شکلده احساس اییدیوردی :

« خسته نك احوال صحیه سی کسب وخامت
اییدیور . . خسته لق سرعتله سیرینی تعقیبده ،
ضیا بک آرتق اطرافنده کیلری طانیایور .
قلب مقاومت اییدیور سه ده خسته نك وخامتی
بوتون قوتیه باقیدر . . »

او آقشام کندیسنه غازی حضرترلرینک
و عصمت پاشانک سلاملری کتیر یلشسه ده
دالغین و بیهوش و کوزلری قاپالی یاتمقده اولدیغندن
تبلیغ اولونا ناماشدی . .

بو آلم حال چوق سورمه دی . ضیا کوك
آلپ چوق محتاج اولدیغمز بر زمانده فکر ،
قلب ، محبت عالنده بر تنهالق بر افرق کیتدی .
بو کوچوک ستونلرده اونک اوزون
وسوره کلی بر شکلده دوام ایدن ، تورکک
عالمده حصوله کتیردیکی فکر انقلابی ایضاح
ممکن دکلدیر .

او آله صیقدیفنی قورشونک ، کندینی
ثلومه کوتورمه دیکنی کوردیکی زمان ناصل ،
« طابانجهم بکا خیانت ایتدی ، بنم قائم چهره
استبداده صاچیلما لیدی . . » دیدیکی زماندن
صکره فکر و روحنک چرچیوه سنی کشف

ایدرك بر روح و فكر پیغمبری اولمش، حیاتنك
باقی قالان قسمی ایچنده باشلی باشنه بر عالم
وجوده کتیرمشدی..

بوسنه ضیا کوك آلك وفاتی ییل دونومی
چوق سونوك و سس سز کجیدی.. علمنك،
فلسفه سنك تاثیرلری آلتنده حالانما بولان
روحلرمزك اونی قوتله یاد ایتك خصوصنده
کوستردیکی که وشه کلکه تأسف ایتمه مک
ممکن دکل. بو فجیع اونوتقانلنك عاقبتندن
قورقولا بیلیرز. بزله، عیجا سودیکلریمیزی
مزارینك طاشی آلتنده بوقادار یالکزه برافقله
وفاسزلق ایتمش اولمایورمیزی؟

خاطریمزده قالدیغه نظر آکوك آلك وفاتی
دولایسیله بر «ضیا کوك آلب جمعی» تشکل
ایتمشدی. بو جمعیت مرحومک بوتون اثرلرینی
بر آرایه طولایاجق، وهر سنه بو بویوک عالمک
احتفاللرینی یاپاجقیدی..

ضیایی اهل، ضیانک عزیز آدینی، اثرلرینی
احیا ایدمک جمعیتک بر موم کبی یانوب
سونمسی جداً مؤثر بر شیندر.

بو خصوصده آجی قونوشمقده چوق
حقلی یز.. بویوکلرینی اونوتان، اهل ایدن
ملتله روحلرنده، فکرلرنده قوت، رصانت
خاصه سی صاغلام اولماز. بر ملت ایچندن چیقان
بویوک بر انسان، حیاتنده، اثرنده فکرلراوزرنده
مؤثر اولدینی قادار تولومندن صوکرده مزار
طاشیله ملته خدمت ایدر..

بو قیمتلی انسان ایچین سویله نه جک سوزلر
چوقدر. واونی دائما ای و تقدیرکار بر شککده
یادایتک وظیفه مزددر. مرحوم حقنده سویله نمش
سوزلرک اک کوزه لنی «داغ یولنده» بولوق.
بو وسیله ایله ستونلریمزده بونی عیناً نشر
ایدیورز:

«آرقاداشلر!

بعض آداملر واردرکه، اکدورغون شکلر
ایچنده اینانیلماز بر مجادله قوتی طاشیرلر؛ اونلری
یورورکن سیرایدیکز، آغیر آغیر کیدرلر
وسس سز باصارلر؛ اوطوروشلری، قونو-
شوشلری ملایمت، رقت افاده ایدن اک یوموشاق
طورلر ایچنده در. حالبوکه قارشیکزده کی
سس سز آدام قورقونج بر مجادله جهازیدر.
اومجادله ایچنده یاشایه جق و مجادله ایچنده اوله.
جکدر. قارشیکزده یاواش قونوشان دالغین
آدام برعاصیدر، دورلرک قوردینی مؤسسهرله
بوغوشه بوغوشه حیات یوللرنده یورویه جکدر.
ضیا کوك آلب بر فکر قوتیدر، بر فکر
قوتی، یعنی بشرک بوتون تاریخی اوزرنده
حاکیتی هرکون بر آزدها آرتان، ظفرلری،
سنه لر و عصرلر کجکجه متعادی بویوبن اک
یوکسک وارلنک قوتیدر.

شاعر بوفکر قوتندن بحث ایدمککن
دیورکه:

«اوکنه کجه مزسک، اونی دوردیرامازسک،
اوفله مک و سوند برمکی ایستیورسک؟ او بر
سسدر، سس اوفله مکله سوزمی، غیظ و کین
اوغولتولری ایچنده اونی بوغمقمی ایستیورسک؟
اوبرایشیقدر. ایشیق کورولتولرله سوندوریلیری؟
آرقاداشلر؛ بوندن بر، بریحق عصراول
عثمانی طوبراقلرنده سیاحت ایدنلر، هوالرک
ایچنده اوچ قوتک بر برینه قیملدادینی، سور-
توندیکنی دیوارلردی. بوقوتلردن بری سرای
قوتی ایدی. خاقانلنک کنیش اولکهلری اوسته
کولکسی دوشمش، قیلره صالیدینی قورقورله
استناد ایدر و حکمران اولوردی.

ایکنجی قوت، یکیکجی قوتی ایدی،

اك او مولاز دقیقه لرده بردنبره جوشان، قاباران، هر نفسده حسابا قاتیامق لازمکن قیریجی، ییقیجی، بر قوتدی .

اوچنجی قوت ، علما قوتی ، مدرسه قوتی ایدی، خلق کتله لرینی زمان زمان غلیانه کتیریر، قورتولوش ایچین یول آرایان ذکالرك اوکنه دالغلهر حالنده چیقار ، فکره مسلط ، اجتهاده مسلط ملعون بر قوت .

آرقاداشلر ؛ غزتهلر سزه ضیا کوك آلپک نعشی آرقاسنده یورون آللی بیک کیشیلک بر غلبه لقند بحث ایتدیلر .

بو کچن کیمدر ؟ بو کچن دردنجی قوت ، علم قوتی ، یکی قوتدر .

بو کچن تورک افقلرنده هنوز دوغان، قورقو ایله دکل ، قلیله تلقین ایتدیکی حرمتله، محبتله حکمران اولان علمک، فکرک مبارک قوتیدر. ضیا کوك آلپک تابوتی آرقاسنده کیده، اوئی اوموزلری اوستنده طاشیمنی کافی کورمه یین ، باشلرنده و آلرنده طاشیان اوجاق و اوجاقلیلر ، اون بیک مکتبلی، بوتون منورلر، اونک اردوسی، اونک درین وانکین افقلره دوغرو یورون معیتی، نور موکیدر .

آرقاداشلر ؛ فکر جریانلرینه استناد ایتمه یین انقلابلر یاشارمی ؟ برایمانک یوقاری قالدیرمادینی قلینج کسر می ؟

قارشیمده قورشونلرله ده لیک ده شیک غزا بایراقلری کبی دوران ضابطلریمز ، سزک بیلکیر کزده فکر مرشدلرینک ، قوتی کوز- لر کزده اونلرک رؤیاسی ، قلیبر کزده اونلرک یاقدینی عشق وار. ضیا کوك آلپ کبی برآدام، بروطنک اوستنده طوبراقلری چوق درین قاریشیدیران بر صابان کبی کچر ، صابانک کچدیکی

یرده اسکی محصول ده وریلیر ، اونک ایزلرنده یکی بر محصول یتیشه جکدر .

آرقاداشلر ؛ لسانمی خطا یوللرنده بردن بره دور دور ماسه یدم، سزه : « معبد مزک ایچنده بویوک برشعله سوندی . » دینه جکدم. اوت بر مشعله سوندی، فقط بیکلرجه آل او مشعله دن کندی مشعله سنی یاقدقدن صکره .

بوتون مملکت اوجاقلری ، بوتون معلم برلکلی، بوتون منور زمره لر، المده طویلانان وسزی تعزیت ایدن بو تلغرافلرله ، مرشدک ضیاغندن دولایی ماتملرینی سویلیورلر. ضیا کوك آلپک نعشی ، یالکیز استانبولده کی حیرانلرینک قوللری، باشلری اوستنده کیمه دی، مملکتک هر طرفنده یوز بیکلرجه نور و ایمان چوجقلری ماتملی خیاللریله اونک آرقاسنده یورودیلر . بز نعشی ، اوئی یتشدر مکه مغرور اولان آنا وطنک طوبراقلرینه و قدسی خاطره- سی اوکامنت وشکرانی ایدی اولان اوجاقلرک، اوجاقلیلرک و بوتون منورلرک قلبه کومدک .

سوز ده رله مه هیئتئ :

تورک دیلنک انکشافه پک مهلک برشکاده مانع اولان عرب حرفلرینک یرینه یکی تورک حرفلرینک قبولی اوزه رینه نوز تورکجه نک کوزهل، چوق جاذب فقط اونوتولمش کله لرینی بر آرایه طوپلامق ایچین معارف و کالتی بر سوز درله مه هیئتئ تشکیل ایتدی . بو هیئت تورک دیلنی زنکیئلشدرمک، تورک دیلنه طبیعی و جاذب حقنی و یرمک ایچین صرف مساعی ایده جکدر. یکی تورک حرفلری ، دیلمزک باغلرینی چوزدی . شیمدی بو چوزوله ن دیل کندی حرکاتی، کندی وارلغنی اکتساب ایتک ایچین جدی فعالیت ایسته یور . ایشته بونی ،

موزه سی متخصصی دو قورمه ساروش، اتوغرافیا
موزه سی مدیری حامد زییر بکلردن مر کیدر .
هیئت برده موقوت اولارق، «تورک دیلی»
آدلی بر مجموعه چیقاراجقدر .

کنج معلملره داغ یولی

کنج معارف و کیلمز بوسنه معلم مکتبلی
ماذونرینه حمدالله صبحی بک اقدینک «داغ یولی»
اثرلردن برر نسخه سی هدیه ایتمشلدردر . نجاتی
بک اقدینک معلملره هدیه ایتدیکی بواتر هیچ
شبهه سز کنج دماغلرده انقلاب شعارینک
تقویه سنه یاردیم ایده جک اثرلردن بریسیدر .
نجاتی بک اقدینک بوقدر شناسلنی بوتون مملکت
متفکرلرنی ممنون ایتدیکنه شبهه اولوناماز .

بومبرم احتیاجاتی «سوز دهرله مه هیئت» وجوده
کتیره جکدر .

آرادیمز شیلرک بر چوغنی هیچ شبهه سز
خلقک دیل قاینالرنده بولاجغز . خلق دیلی
ایله یازیلان اسکی تورک کتابلردن اوز تورک
کله لری بولوناجق ، بیانجی اصطلاحلر یرینه
ئوز تورکجه اصطلاحلر قائم اولاجقدر .

سوز دهرله مه هیئت تورکجه مزده بولنایان
اصطلاحلری ده دیل خزینه مزده بولنان
سوزلردن ایشلهیه جک یکی بر وارلق وجوده
کتیره جکدر .

بو هیئتک آنقرده اعضالری محمد امین ،
احمد جواد ، راغب خلوصی ، اسماعیل حق ،
کتبخانه لر مدیری حسن فهمی ، اتوغرافیا